

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име Бојанић Зоран Новица
Датум и место рођења 14.10.1984. Ниш

Основне студије

Универзитет Универзитет у Нишу
Факултет Медицински факултет
Студијски програм Интегрисане академске студије медицине
Звање Доктор медицине
Година уписа 2003-2004
Година завршетка 30.03.2011.
Просечна оцена 9,11

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Звање
Година уписа
Година завршетка
Просечна оцена
Научна област
Наслов завршног рада

Докторске студије

Универзитет Универзитет у Нишу
Факултет Медицински факултет у Нишу
Студијски програм Медицинске науке
Година уписа 2014.
Остварен број ЕСПБ бодова 142
Просечна оцена 9,88

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације Протективни ефекат блокатора калцијумових канала на интоксикацију алуминијумом: експериментални модел

Име и презиме ментора,
звање Доц. др Дијана Стојановић

Број и датум добијања
сагласности за тему
докторске дисертације НСВ број 8/19-01-005/19-041
у Нишу, 25.10.2019.

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	127
Број поглавља	8
Број слика (шема, графика)	15 слика, 4 графика
Број табела	19
Број прилога	

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Bojanić N, Stojanović D, Milojković M, Đindić B, Dunjić O, Milenković M, Ignjatović A, Stojanović M. Verapamil administration alleviates microcytosis and tissue accumulation after chronic aluminum exposure in rats. <i>Srp Arh Celok Lek</i> 2021 Online First May 21, 2021 DOI: https://doi.org/10.2298/SARH210322044B</p> <p>Циљ истраживања био је да испита степен алуминијумске токсичности, проценом хематолошких и биохемијских параметара, концентрације хепцидина и акумулацијом алуминијума у ткивима након хроничне изложености и да се утврди да ли постоји протективни ефекат верапамила, остварен блокадом калцијумових канала.</p> <p>Резултати овог истраживања показују да хронична интоксикација алуминијум хлоридом ($AlCl_3$) изазива развој микроцитне анемије праћене високим концентрацијама хепцидина, биохемијским поремећајима и значајним таложењем алуминијума у ткиву јетре, бубрега и тестиса. Неки од ових ефеката могу се ублажити давањем верапамила. Добијени резултати сугеришу значајну патогенетску везу између хомеостазе калцијума и алуминијумске токсичности, на основу чега се може говорити о потенцијалној терапијској опцији током хроничне експозиције алуминијуму.</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p>	
2	<i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i>	
3	<i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i>	

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.	ДА
--	----

Докторанд Новица Бојанић који је као истраживач сарадник ангажован на п.п. пословима у Научно истраживачком центру за биомедицину Медицинског факултета у Нишу од 2017. године, испунио је све услове који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Медицинског факултета Универзитета у Нишу за оцену и одбрану докторске дисертације под називом “Протективни ефекат блокатора калцијумових канала на интоксикацију алуминијумом: експериментални модел” јер је:

- ✓ испунио све предиспитне и испитне обавезе предвиђене планом и програмом Докторских академских студија – научна област медицинске науке;
- ✓ на основу Одлуке Научно-стручног већа за Медицинске науке Универзитета у Нишу (НСВ број 8/19-01-005/19-041 од 25.10.2019. год.) добијена је сагласност за тему наведене докторске дисертације, а након израђене дисертације, одлуком Наставно-стручног већа за медицинске науке број 8/19-01-006/21-035- од 01.07.2021. именована Комисија за њену оцену и одбрану;
- ✓ оригиналне резултате својих истраживања из области докторске дисертације као првопотписани аутор, публиковао је у међународном часопису категорије M23; ИФ2021= 0,207.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Докторска дисертација докторанда Новице Бојанића написана је према свим правилима за писање и обликовање докторске дисертације Универзитета у Нишу. Сходно томе, састоји се од осам поглавља: 1. Увод, 2. Преглед литературе, 3. Циљеви истраживања 4. Испитаници и методе истраживања, 5. Резултати, 6. Дискусија, 7. Закључак и 8. Литература. Садржи 295 референци, које су наведене према правилима цитирања, редоследом којим се појављују у тексту. У складу са датим упутством, дисертација садржи насловну страну, податке о ментору, научној области и дисциплини, *UDK* број и *CERIF* класификацију, на српском и енглеском језику, захвалницу, листу скраћеница, слика, табела и графикана. Дисертација такође садржи резиме на српском и енглеском језику, биографију кандидата, као и потписану изјаву о ауторству, изјаву о истоветности електронског и штампаног облика докторске дисертације и изјаву о њеном коришћењу.

Увод дисертације представља кратак и концизан осврт на проблематику интоксикације алуминијумом, калцијумове канале и деловање верапамила. **Преглед литературе** обухвата приказ физичких и хемијских особина алуминијума, налажење у природи, употребу и начине експозиције. Детаљно су објашњени токсични ефекти на поједине системе органа и патогенетски механизми токсичног деловања алуминијума. **Циљ тезе** је да се индиректно разјасни потенцијални механизам токсичног деловања алуминијума преко утицаја на калцијумове канале и процени могући протективни утицај претретмана бета блокатором калцијумових канала верапамилом; да се проучи утицај хроничне експозиције различитим дозама $AlCl_3$ на хематопоезу, морфологију тестиса и јетре и на акумулацију алуминијума у овим органима и бубрегу. У поглављу **Материјал и методе** објашњен је дизајн студије и тестови који су рађени. У експеримент је укључено 36 мужјака *Sprague Dawley* пацова, који су подељени у 6 група које су третиране на следећи начин: физиолошким раствором контрола (К), верапамилом (V), E1 са 10 мг и E2 са 20 мг $AlCl_3$. Шездесет минута након премедикације верапамилом E3 је примила 10 мг а E4 20 мг $AlCl_3$. Након 8 недеља животиње су жртвоване и узети су крв и ткива за анализу. У **Резултатима** су дати: резултати хематолошких тестова (број еритроцита, леукоцита, тромбоцита, релативна и апсолутна леукоцитарна формула, концентрације хемоглобина, хематокрит, *MCV*, *MCH*, *MCHC*, гвожђе, феритин, трансферин, хепцидин, *UIBC*, *TIBC*, *TSAT*; активност ензима (аспартат аминотрансферазе, аланин аминотрансферазе, алкалне фосфатазе, амилазе, лактат дехидрогеназе, креатин киназе и гама-глутамил трансфераза; концентрације *CRP- α* ; концентрација алуминијума у ткиву јетре, тестиса и бубрега; патохистолошки налази ткива јетре и тестиса (добијени класичном *H&E* методом бојења); морфометрија тестиса и имунохистохемијске цитоплазматске експресије *Bax*, *Bid* и *BCL-2* у ткиву јетре и тестиса; У делу **Дискусија** објашњени су резултати. Дискутовани су патогенетски аспекти хематолошких и биохемијских промена насталих услед интоксикације алуминијумом и ефекти премедикације верапамилом као и утицај премедикације верапамилом на акумулацију алуминијума у ткиву јетре и тестиса. Дата је анализа патогенетског аспекта токсичног деловања алуминијума преко утицаја на хомеостазу калцијума и упоредено су дискутовани најновији литературни подаци. У **Закључку** је доказано да хронично апликовање алуминијума доводи до значајних промена хематолошких и биохемијских параметара са израженим дознозависним карактером; верификоване су хематолошке промене (микроцитно-хипохромна анемија, леукоцитоза, тромбоцитоза и повишене вредности хепцидина и феритина); Утврђено је да премедикација верапамилом проузрокује статистички значајно побољшање хематолошког и биохемијског фенотипа. Доказано је значајно таложење алуминијума у ткиву јетре, бубрега и тестиса, као и да је премедикација верапамилом довела до статистички значајног смањења таложења алуминијума у поменутом ткивима. Имунохистохемијским бојењем доказана је висока експресија проапоптотских маркера *Bax* и *Bid*, која је била најизраженија у ткиву тестиса и утврђен је висок степен апоптозе изражен проапоптотским маркерима *Bax* и *Bid* у младим ћелијама герминативног епитела, али и у Лејдиговим ћелијама. Доказано је да су ове промене биле ублажене у случајевима премедикације верапамилом и указано на могући протективни утицај фармаколошке блокаде калцијумових канала верапамилом.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Комисија за одбрану и оцену ове докторске тезе, након детаљне анализе текста дисертације, констатује да су циљевни дефинисани приликом пријаве дисертације остварени у потпуности. Неки од најзначајнијих остварених циљева су:

- ✓ разјашњен је механизам токсичног деловања алуминијума преко утицаја на калцијумове канале,
- ✓ утврђен је могући протективни утицај претретмана блокадом калцијумових канала помоћу верапамила,
- ✓ утврђен је протективни ефекат верапамила на акумулацију алуминијума у ткиву јетре, тестиса и бубрега.
- ✓ утврђен је утицај хроничне експозиције различитим дозама алуминијум трихлорида на морфологију тестиса и протективни ефекат верапамила.
- ✓ процењена је заступљеност дегенеративних промена у ткиву тестиса помоћу *Image J* програма за морфометријске анализе и показан протективни ефекат претретмана верапамилем на морфолошка оштећења тестиса настала услед хроничне експозиције различитим дозама алуминијум трихлорида,
- ✓ установљен је утицај хроничне експозиције различитим дозама алуминијум трихлорида на морфологију јетре и утврђен протективни ефекат претретмана верапамилем на морфолошка оштећења јетре.
- ✓ доказано је да хронична администрација алуминијума доводи до значајних промена хематолошких и биохемијских параметара са израженим дозно-зависним карактером и да премедијација верапамилем доводи до статистички значајног побољшања хематолошког и биохемијског фенотипа.
- ✓ установљен је степен апоптозе након хроничне администрације алуминијума у ткиву тестиса и јетре применом апоптотских протеина *Bcl-2* породице, односно експресију антиапоптотског *Bcl-2* и проапоптотских *Bax* и *Bid* маркера и протективни ефекат претретмана верапамилем.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Научна оправданост и значај урађене дисертације огледају се у чињеници да од друге половине двадесетог века прогресивно расте употреба и изложеност живог света токсичном утицају биорасположивог алуминијума. Алуминијуму смо експонирани преко воде, хране, фармацеутских и козметичких производа, као и преко аерозагађења. Резултати савремених истраживања повезују интоксикацију алуминијумом са појавом анемије, остеопорозе, енцефалопатије и низа неуродегенеративних болести (Алцхајмерове болести, паркинсонизма, аутизма), репродуктивне токсичности, респираторних обољења (астма, хронични бронхитис), имунолошких поремећаја и карцинома дојке. Алуминијум се користи као адјуванс у вакцинама, јер појачава имуни одговор У време појаве нових вируса и јачања антивакциналног покрета и страха да је алуминијум из вакцина одговоран за пораст појаве аутизма, веома је важно наћи начин за умањење његове акумулације и токсичног деловања. Патогенетски механизми токсичног деловања алуминијума су недовољно разјашњени. Главни значај и допринос ове дисертације је у препознавању поремећаја ћелијске хомеостазе калцијума као важног патогенетског механизма у еволуцији алуминијумске токсичности и употребе блокатора калцијумових канала верапамила и његовог протективног деловања који представљају значајан искорак у решавању алуминијумске токсичности.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

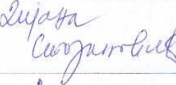

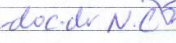
Докторанд Новица Бојанић је као истраживач сарадник ангажован на п.п. пословима у Научно истраживачком центру за биомедицину Медицинског факултета у Нишу од 2017. године. Током докторских студија врло савесно је обављао задате обавезе и показао изузетно интересовање за научни рад из области патофизиологије. Поседује сертификат за рад на експерименталним животињама и експерименте је самостално обављао. Такође је био укључен у одређивање хепцидина *elisa* тестом. Тумачење и интерпретацију добијених резултата обавио је под покровитељством ментора доц. др Дијане Стојановић. Комисија за одбрану и оцену ове докторске дисертације констатује да су научни резултати добијени из овог истраживања оригинални и да је кандидат др Новица Бојанић самостално урадио дисертацију под стручним надзором ментора доц. др Дијане Стојановић. Др Новица Бојанић је у потпуности овладао техником дизајнирања научне студије, интерпретације и публикације добијених резултата и оспособљен је за самосталан научни рад.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Докторска дисертација Новице Бојанића под насловом „Протективни ефекат блокатора калцијумових канала на интоксикацију алуминијумом: експериментални модел“ представља актуелан и научно заснован рад урађен у складу са савременим принципима научно-истраживачког рада. Докторанд је одговорио постављеним циљевима и остварио допринос у препознавању поремећаја хелијске хомеостазе калцијума као важног патогенетског механизма у еволуцији алуминијумске токсичности и протективног деловања верапамила као значајан искорак у решавању алуминијумске токсичности.

Комисија констатује да је кандидат Новица Бојанић испунио све услове који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу и Статутом Медицинског факултета Универзитета у Нишу за оцену и одбрану докторске дисертације и предлаже Медицинском факултету и Универзитету у Нишу да се овај извештај усвоји и одобри јавна одбрана дисертације.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовању Комисије	ННВ 10-4530-3; сагласност ПСВ 8/19-01-006/21-035	
Датум именовања Комисије	у Нишу, 01.07.2021.	
Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	Проф. др Борис Ђинђић Патолошка физиологија с (Научна област)	председник
	Медицински факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
2.	Доц. др Дијана Стојановић Патолошка физиологија (Научна област)	ментор, члан
	Медицински факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	Проф. др Маја Милојековић Патолошка физиологија (Научна област)	члан
	Медицински факултет у Нишу (Установа у којој је запослен)	
4.	Проф. др Снежана Живанчевић Симоновић Патолошка физиологија (Научна област)	члан
	Факултет медицинских наука Крагујевац (Установа у којој је запослен)	
5.	Доц. др Наташа Чоловић Интерна медицина	члан
	Медицински факултет у Београду	

Датум и место:

.....